

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 12.01.2016
Sayı: 663

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Devlet Memurları Kanunu ile Hakimler ve Savcılar Kanunu'nda Değişiklik Yapılması
Hakkında Kanun Teklifim ve Gerekçesi ektedir.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Av. Dr. M. Sezgin TANRIKULU
İstanbul Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI					
Tali Komisyon	Plan ve Bütçe				
Esas Komisyon	Adalet				
Tarih:	04 Mart 2016		E.No: 2/846		
Ysm.Uzm.	Bşk.Yrd.	Başkan	Gn.Sek.Yrd.	Gen.Sek.	
Öz	Öz	K.D.	Öz	Öz	
TBMM BAŞKANI	Öz				

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
15 Şubat 2016
Namara:

TBMM GENEL YÜRÜK
15 Şubat 2016
No: 27297

GEREKÇE

Türkiye’de çok ağı insan hakkı ihlalleri yaşanmaktadır. Faili meçhul cinayetlerin, kadınlara yönelik şiddetin, işkencenin, kötü muamelenin, yasakların, sansürün veya basın özgürlüğü ihlallerinin yaşanmadığı tek bir gün bile geçmemektedir.

Bu hak ihlallerinin çoğu kamu görevlileri eliyle işlenmekte ve ne yazık ki bu kişiler devlet tarafından korunmaktadırlar. Kadın cinayetlerindeki cezasızlık olgusu ise bu kanlı şiddetin engellenememesine yol açmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti bir Avrupa Konseyi üyesidir ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin yargılama yetkisini kabul etmiştir. Nitekim Türkiye hak ihlalleri nedeniyle AIHM tarafından milyonlarca Avro tazminat ödemeye mahkûm edilmekte fakat bu tazminatlar sorumlu personel tarafından değil tüm yurttaşlarımız tarafından ödenmektedir.

Anayasa’nın 129. Maddesinde, “Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken işledikleri kusurlardan doğan tazminat davaları, **kendilerine rücu edilmek kaydıyla** ve kanunun gösterdiği şekil ve şartlara uygun olarak, ancak idare aleyhine açılabilir” denmektedir. Fakat bu Anayasa hükmünün düzenlendiği 657 Sayılı Kanunun 13. Maddesinde “Kişiler kamu hukukuna tabi görevlerle ilgili olarak uğradıkları zararlardan dolayı bu görevleri yerine getiren personel aleyhine değil, ilgili kurum aleyhine dava açarlar... **Kurumun, genel hükümlere göre sorumlu personele rücu hakkı saklıdır.**” demek suretiyle Anayasanın emri adeta geçiştirilmektedir. Anayasa açık bir kayıt düşmüşken, ilgili kanunda “kurumun personele rücu hakkı saklıdır” şeklinde muğlak ve zorlayıcılığı olmayan bir düzenleme yapılmıştır.

Bu düzenlemeler nedeniyle orantısız ve haksız güç kullanarak temel insan haklarını ihlal eden güvenlik güçlerinin cezasını da, tutuksuz yargılama esas iken siyasi bir tavırla insanları özgürlüğünden alıkoyan siyasileşmiş mahkemelerin cezasını da tüm toplum çekmektedir. Bu durum adaletin yerini bulmasını engelleyen, tazminat cezalarının caydırıcılığını ortadan kaldıran ve yeni haksızlıklara yol açan bir zemin oluşturmaktadır.

Oysa Türkiye’de toplumumuz Parlamente’ye yansıyan ulusal iradesiyle başta Anayasa’da yer alan hükümler olmak üzere, yaşam hakkı ihlallerini, işkence ve kötü muameleyi yasaklayan temel insan hakları belgelerini kabul ederek, insan haklarının korunması adına üzerine düşeni yapmıştır. Türkiye’yi ve dolayısıyla bütün toplumumuzu tazminata mahkûm ettiren ise idareciler ve ilgili kamu görevlileridir. Dolayısıyla adaletin yerini bulabilmesi ve tazminat cezalarının caydırıcı olabilmesi için Türkiye’nin tazminat ödemeye mahkûm olduğu davalarda mutlaka ilgili kişilere rücu edilmesi gerekmektedir.

Nitekim Danıştay 5’inci Dairesi, 2008 yılında, AIHM’in Türkiye’yi 30 Bin Avro tazminata mahkûm ettiği bir davada, mağdurların Hazine’den kendilerine ödenen tazminatın ilgili kamu görevlilerine rücu edilmesini sağlamak için açtıkları bir davayla ilgili olarak, “rücu mekanizmasının işletilmesi, kamu kurumunun yetkileri arasında bulunmakla birlikte, idarenin bunu kendiliğinden yapmadığı durumlarda, yurttaşların bunu sağlamak amacıyla idareye başvurmalarına bir engel bulunmadığı; **kamu hizmeti görevlilerinin hukuka aykırı eylem ve işlemlerinden ve kendi kusurlarından doğan zararı, toplumun ödemek zorunda olmadığı**” hükmüne varmıştır.

Türkiye’de son yıllarda üç büyük hak ihlali dalgası yaşanmıştır ve bunların bedelini mağdurların ardından AIHM nezdinde milletimiz ödeyecektir.

İlk olarak, çoğu uydurma delile ve gizli tanıklara dayanan davalar ile yüzlerce insanımız tutuklu yargılanarak özgürlüklerinden mahrum edilmiştir.

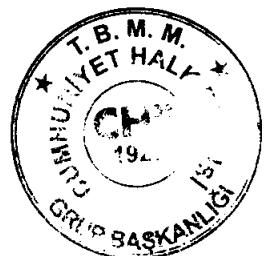

İkincisi, Türkiye'de Gezi Parkı protestolarıyla en üst seviyeye çıkan devletin orantısız ve haksız şiddet uygulamaları 7 Haziran 2015 seçimlerinden sonra daha da artmış, yüzlerce yurttaşımızın yaşam hakkı, vücut bütünlüğü ve özgürlükleri ellerinden alınmıştır.

Üçüncüsü, basın ve ifade özgürlükleri hiçe sayılmış ve birçok gazeteci mesleki faaliyetlerinden dolayı, birçok yurttaşımız ise Cumhurbaşkanına hakaret suçlaması ile tutuklanmıştır.

Bu insanlar elbette uğradıkları haksız ve orantısız şiddet ile özgürlüklerinden mahrum edilmenin hesabını yargı makamları aracılığıyla soracaklardır. Ancak bu süreçte Türkiye herhangi bir tazminat ödemeye mahkûm edilirse bunun cezasını tüm toplumumuz değil, sorumluları çekmelidir.

Bu kanun teklifi ile öncelikle Anayasanın açık emri olan, devletin tazminata mahkûm olmasına neden olan kamu görevlilerine bu tazminatın rücu edilmesi zorunlu hale getirilmekte, ayrıca herhangi bir nedenle sorumlu personele rücu etme işleminin gerçekleştirilmediği durumlarda ise tazminatın Başbakan ve ilgili Bakana rücu edilmesi öngörülmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Anayasa'nın 129. Maddesindeki tüm açıklığa ve kesinliğe rağmen 657 sayılı kanunda muğlak bir şekilde düzenlenmiş olan, devletin ödemek zorunda kaldığı tazminatların ilgili personele rücu edilmesi konusunda kanuna Anayasaya uygun bir şekilde açıklık getirilmektedir.

Yani, Anayasa'nın 129. Maddesinde yer alan "...kendilerine rücu edilmek kaydıyla..." ibaresinin gereği için, 657 sayılı Kanunun 13. Maddesindeki "Kurumun, genel hükümlere göre sorumlu personele rücu hakkı saklıdır." cümlesi "Kurum, genel hükümlere göre sorumlu personele 3 ay içinde rücu etmek zorundadır." şeklinde değiştirilmektedir.

MADDE 2- Maddeyle işkence ya da zalimane, gayri insani veya haysiyet kırıcı muamele suçları nedeniyle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesince verilen kararlar sonucunda Devletçe ödenen tazminatlardan dolayı sorumlu personele rücu edilememesi durumunda rücu işleminin tazminata yol açan olayın meydana geldiği sırada Başbakan olan kişiye ve ilgili Bakana rücu edilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 3- 24/02/1983 tarih ve 2802 Sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu'nun 93/A maddesinin 3 üncü fıkrasında "*Devlet, ödediği tazminattan dolayı, tazminat davasına konu işlem, faaliyet veya kararlar ilgili olarak görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle görevini kötüye kullanan hâkim veya savcıya rücu eder*" denmektedir.

Madde ile bu cümlelerin devamına, rücu işleminin tazminatın ödenmesinden sonraki 3 ay içinde yerine getirilmesi ile devletçe ödenen tazminatın sorumlu hâkim veya savcıya herhangi bir nedenle rücu edilememesi durumunda tazminatın, buna yol açan olayın meydana geldiği sırada Başbakanlık görevini yürüten kişi ve Adalet Bakanına eşit oranda rücu edilmesi amaçlanarak etkin ve hızlı bir işleyiş amaçlanmaktadır.

MADDE 4- Yürürlük maddesidir.

MADDE 5- Yürütme maddesidir.

**DEVLET MEMURLARI KANUNU ile HÂKİMLER VE SAVCILAR KANUNU'NDA
DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 14/7/1965 tarih ve 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Kurum, tazminatın ödenmesinden sonraki 3 ay içinde sorumlu personele rücu etmek zorundadır.”

MADDE 2- 14/7/1965 tarih ve 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 13 üncü maddesinin ikinci fıkrasının sonuna aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bu fıkra hükümleri çerçevesinde devletçe ödenen tazminatın sorumlu personele herhangi bir nedenle rücu edilememesi durumunda tazminat, buna yol açan olayın meydana geldiği sırada Başbakanlık görevini yürüten kişiye ve ilgili Bakana eşit oranda rücu edilir.”

MADDE 3- 24/02/1983 tarih ve 2802 Sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu'nun 93/A maddesinin 3 üncü fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Rücu işlemi tazminatın ödenmesinden sonraki 3 ay içinde yerine getirilir. Bu fıkra hükümleri çerçevesinde devletçe ödenen tazminatın sorumlu hâkim veya savcıya herhangi bir nedenle rücu edilememesi durumunda tazminat, buna yol açan işlem, faaliyet veya kararın ortaya çıktığı sırada Başbakanlık görevini yürüten kişiye ve Adalet Bakanına eşit oranda rücu edilir.”

MADDE 4-Bu Kanun hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

